

УДК 821.111.09-1“17”+811.111’37
DOI <https://doi.org/10.32782/modernph-2025.4.1>

КОГНІТИВНИЙ ВИМІР ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ВІРША В. БЛЕЙКА «THE CHIMNEY SWEEPER» (SONGS OF INNOCENCE)

Бедь Євген Володимирович,
аспірант катедри англійської мови для
нефілологічних спеціальностей
Дніпровського національного університету
ім. Олеся Гончара
ORCID ID: 0009-0004-3512-6057

Статтю присвячено дослідженню полісемантизму вірша Вільяма Блейка «The Chimney Sweeper» зі збірки «Songs of Innocence». Цей твір глибоко оприявнює соціальні проблеми та художню багатогранність, висвітлюючи трагічне становище дітей-сажотрусів у тогочасному англійському суспільстві, порушуючи питання дитячої експлуатації, релігійної свідомості та втраченої невинності. Незважаючи на неабияку кількість наукових розвідок, які проаналізували вірш у таких аспектах як суперечливість морального судження, парадоксальну природу розради, взаємодію тексту з візуальним оформленням, вплив мови на ідеологічну індоктринацію, історичні алюзії та соціальний контекст, критику церковного дискурсу, марксистські інтерпретації та аналіз метафор, усім когнітивні механізми, що формують глибинну емоційну рецепцію, залишаються недостатньо висвітленими. У роботі виділено ключові фрейми, що формують читацьке сприйняття: «дитяча праця та експлуатація» (розкриває жорстокі реалії буття дитини та відсутність батьківського захисту); «релігійна розрада та хибна свідомість» (показує роль релігії у формуванні світогляду пригноблених та їхнє пасивне прийняття долі); «втрачена невинність та природа» (створює контраст із жорсткою реальністю, символізуючи втрачену свободу та гармонію). Досліджено концептуальні метафори, які представлені в образі «чорних трун», димоході як місці ув'язнення, звільнення та омивання у річці дегуманізацією дитячого життя. Виявлено ключові образні схеми: «вмістилище» (димохід як контейнер); «шлях» (як буквальный рух димарями, так і метафоричний шлях до спасіння); «сила» / «опір» (висвітлює дисбаланс влади та внутрішню стійкість дітей); та «вертикальність» (рух у димарях і розрив між пригнобленим становищем та омріяним світом свободи). Застосування когнітивно-лінгвістичного аналізу вможливило інтегрування різних інтерпретацій вірша, показавши, як тілесне, емоційне та духовне сплітаються в єдину когнітивну модель людської взаємодії. Перспективи подальших досліджень полягають у порівняльному аналізі українських перекладів творів Вільяма Блейка.

Ключові слова: Вільям Блейк, *The Chimney Sweeper*, критична інтерпретація, когнітивна поетика, фрейм, концептуальна метафора, образна схема.

Bed Yevhen. The Cognitive Dimension of Interpreting William Blake's Poem "The Chimney Sweeper" (Songs of Innocence)

The article explores the polysemantic nature of William Blake's poem "The Chimney Sweeper" from his collection "Songs of Innocence". The work deeply reflects social issues and artistic complexity, shedding light on the tragic plight of child chimney sweeps in 18th-century English society. It addresses themes of child exploitation, religious consciousness, and lost innocence. Although numerous studies have examined the poem from various perspectives – ambiguity of moral justice, paradoxical consolation, interaction between text and visual design, the influence of language on ideological indoctrination, historical allusions and social context, criticism of church discourse, Marxist interpretations – the cognitive mechanisms shaping deep emotional reception have remained underexplored. The study identifies core frames that shape the reader's perception: "Child Labor and Exploitation," (revealing the harsh reality of a child's life and the absence of parental protection); "Religious Consolation and False Consciousness," (portraying religion's role in shaping the worldview of the oppressed and their passive acceptance of fate); "Lost Innocence and Nature," (creating

a contrast of brutal reality with lost freedom and harmony). The study examines conceptual metaphors presented in the image of “coffins of black,” the chimney as a site of entrapment, liberation and washing in the river, and the dehumanization of children’s lives. Key image schemas are also revealed: “Container” (the chimney as a container); “Path” (both the literal movement through chimneys and the metaphorical path to salvation); “Force” / “Resistance” (representing the power imbalance and inner resilience of children); and “Verticality” (movement within chimneys and the rupture between degraded existence and the idealized world of freedom). By employing cognitive-linguistic analysis, the study integrates various interpretations of the poem, demonstrating how the bodily, emotional, and spiritual are woven into a unified cognitive model of human interaction. Prospects for future research include a comparative analysis of Ukrainian translations of Blake’s works.

Key words: William Blake, *The Chimney Sweeper*, critical interpretation, cognitive poetics, frame, conceptual metaphor, image schema.

Вступ. Поезія Вільяма Блейка, зокрема вірш «*The Chimney Sweeper*», залишається об’єктом пильної уваги науковців завдяки глибокому висвітленню соціальних проблем та художній багатогранності. Цей твір висвітлює трагічне становище дітей-сажотрусів у тогочасному англійському суспільстві, порушуючи питання дитячої експлуатації, релігійної свідомості та втраченої невинності.

Аналіз досліджень та публікацій показує, що проблема інтерпретації твору «*The Chimney Sweeper*» започаткована роботами таких науковців, як Е. Гірш [5], Д. Гілгем [4], З. Лідер [8], Е. Ларріссі [7], С. Гарднер [3] й А. Томлінсон [12]. Їхні праці заклали основу для подальшого вивчення вірша, розглядаючи його з позицій суперечливості морального судження, парадоксальної природи розради, взаємодії тексту з візуальним оформленням, впливу мови на ідеологічну індоктринацію, історичних алюзій та соціального контексту. Упродовж останніх років з’явилися праці, які оновлюють погляд на вірш в контексті сучасної гуманітаристики. Зокрема, це розвідки Дж. Джонса [6], Дж. Ровіри [10], Ф. Батула і М. Лодхі [1], А. Маліка та співавторів [9], що розширюють розуміння твору через призму критики церковного дискурсу, етичної свідомості персонажів, марксистських інтерпретацій та аналізу метафор.

Утім, у науковій літературі недостатньо висвітлено когнітивні механізми, що формують глибинну емоційну рецепцію. Саме ця частина проблеми – когнітивно-лінгвістичний вимір інтерпретації – залишається малодослідженою та потребує додаткового аналізу.

Мета статті. Дослідити, у який спосіб у вірші Вільяма Блейка «*The Chimney Sweeper*» зі збірки «*Songs of Innocence*» репре-

зентовано досвід дитячого страждання й соціальної нерівності крізь призму когнітивної поетики, зокрема через аналіз фреймів, концептуальних метафор і образних схем.

Результати. «*The Chimney Sweeper*» [11, с. 10] – сьомий вірш у збірці Вільяма Блейка «*Songs of Innocence*» (1789). Для ґрунтовного розуміння його змісту необхідно звернутися до вже наявних інтерпретацій, запропонованих у дослідницькій традиції.

Едмунд Гірш (1964) стверджує, що «*The Chimney Sweeper*», хоча й є одним з найкращих у збірці, має певну суперечність. Він зазначає, що твір демонструє прямий генеалогічний зв’язок з ранніми пасторальними роботами Блейка. Науковець вказує на те, що Томове «*бачення Вічності*», незважаючи на життєві труднощі, є продовженням пасторального ландшафту, представленого в попередніх творах автора. Аналізуючи завершальний текстовий фрагмент (*So if all do their duty they need not fear harm*), він припускає, що Блейк мав на увазі під «*duty*» щось «*значно ширше, ніж „призначений обов’язок“*», але вважає цей рядок «*вадою*», «*залишком ранніх уявлень Блейка*» [5, с. 26].

Крім того, Гірш наголошує, що вірш містить неявне моральне судження, яке спрямоване «*не проти батька сажотруса, а проти суспільства, в якому такі речі можуть відбуватися*». Автор переконаний, що у тексті немає заперечення цих реалій, а навпаки прагне через свій тон донести думку про те, що «*ідеї, подібні до жалю та прощення, є вищими та важливішими за ідеї морального судження*» [5, с. 19].

Девід Гілгем (1966) приділяє особливу увагу початковому рядку (*When my mother died I was very young*) як ключовому елементу, що задає тон усій поезії. Він характеризує його як такий, що написаний у ритмі «*пояс-*

нювальної прози» і слугує для миттєвого встановлення «фактичного викладу» дитиною своєї ситуації. Цей навмисно стриманий, діловий початок, на думку критика, посилює трагізм подальшої оповіді, оскільки жахливі обставини життя дитини розкриваються не через суб'єктивні переживання, а через холоднокровну констатацію фактів [4, с. 39].

В основі аналізу Девіда Гілгема лежить дослідження парадоксальної природи розради, що кристалізується у словах оповідача до товариша: «*Hush, Tom! never mind it...*». Гілгем стверджує, що ця вітха є можливою та щирою лише тому, що походить від «такого самого страждальця» (*fellow-sufferer*), для якого вона є актом братерської солідарності, а не запереченням реальності [4, с. 40]. Для стороннього ж спостерігача, як підкреслює науковець, аналогічні слова були б цинічною брехнею, оскільки вони приховують об'єктивну істину: становище дітей – це «країна біда». У таким спосіб Гілгем вибудовує дихотомію двох несумісних «правд»: функціональної правди дітей, яка допомагає вижити, і фактичної правди суспільства, яка лише констатує жах. Цей конфлікт залишає спостерігача «нічим і нажаханим», безсилим перед чужим горем, тоді як діти у своєму замкненому світі знаходять спосіб взаємної підтримки через спільну віру, якою б ілюзорною вона не була [4, с. 44].

Закері Лідер (1981) пропонує багатоаспектний аналіз вірша, виходячи за межі лише текстуального розбору. Він підкреслює взаємодію поетичного слова та візуального оформлення, зокрема, звертаючи увагу на фізичні обмеження гравюрної техніки Блейка. Дослідник зазначає, що текст вірша «втиснутий» на пластині, що, на його думку, підсвідомо впливає на читача, надаючи відчуття дискомфорту. Це композиційне рішення унеможливорює асоціації з «легкістю, світлом чи приємністю», що могли б супроводжувати ідею «*sweep-heaven*» – прагнення сажотрусів до небес (рис. 1) [8, с. 44].

Центральним у вірші є образ маленького Тома Дейкра, чіє гоління голови трактується Лідером як «ритуальне приниження» та «символічне ув'язнення» [8, с. 45]. Сльози хлопчика, що відлунюють від образу Агнця (із вірша «*The Lamb*»), підкреслюють його жертвний статус та невинність у світі експлуатації. Аналізуючи сон Тома, Лідер розгля-

Рис. 1. Вільям Блейк. *The Chimney Sweeper*, гравюра № 21, Сору Z, 1789 р.

дає його як «добре закінчення» та тимчасове звільнення від страждань [8, с. 45]. Нарешті у вірші спостерігаємо перетворення на «жорстоке звинувачення» «добрих Божих» книг, які виявляються неспроможними захистити дітей від жорстокості світу. У цьому контексті символіка наготи у сні та «купання в річці» слугують зв'язком між мріями про рай та повсякденністю, де вода слугує засобом символічного очищення та звільнення сажотрусів від бруду й пригнічення [8, с. 46].

Едвард Ларріссі (1985), аналізуючи поезію, зауважує про вплив мови на формування ідеологічних структур, що вкорінюються у свідомості. Фразу із п'ятого катрену «*be a good boy*» потрактовано як механізм індоктринації, що вже «вплетений в моральне життя та мову», створюючи «кокви створені з конвенцій та слів, якими ми живемо». Навіть сон Тома, що дає розраду, має «практичні наслідки», підкреслюючи реальну владу ідеологічно насиченої мови над індивідуальною свідомістю [7, с. 19].

Стенлі Гарднер (1986) обґрунтовує, що ім'я Тома Дейкра (*Tom Dacre*) у поезії Блейка є прямою історичною алюзією на леді Дейкр (*Lady Dacre*), чий відомі благодійні будинки (*almshouses*) у Вестмінстері знаходилися поблизу кількох шкіл для бідних дітей. Цей ономастичний зв'язок не є випадковим, а слугує свідомим художнім прийомом, де Блейк вписує долю однієї знедоленої дитини в ширший контекст лондонської філантропії та соціальної нерівності епохи, створюючи іронічний контраст між наявною благодійністю та жахливою реальністю дитячої праці [3, с. 67].

Алан Томлінсон (1987) має схожі думки щодо жорстокості практики використання дітей для чищення димарів у тогочасній Англії. Він зазначає, що безтурботна дитина є символом «невинності», тоді як експлуатована дитина стає символом «невинності зрадженої» [12, с. 34]. Дослідник підкреслює, що фраза «заснув у сажі» (*in soot I sleep*) не є метафорою, а вказує на реалії життя трубочистів, які зберігали зібрану сажу в мішках у своїх оселях, а кошмар Тома Дейкра про «тисячі трубочистів... замкнених у чорних трунах» символізує жахливу реальність дітей, зачинених у вузьких шахтах димоводів [12, с. 34]. Науковець зауважує, що поет викриває безсердечність суспільства, але при цьому поезія оспівує силу уяви, яка дає змогу уявити щастя та тепло навіть у суворих обставинах. Він наводить приклад Тома, який, незважаючи на холодний ранок, був «щасливий і зігрітий» і підсумовує, що бачення ангела показує духовне життя та його потенціал для покращення матеріального світу [12, с. 35].

Джон Джонс (2010) акцентує на критиці Блейком монологічного характеру інституційного дискурсу церкви, що виявляється у пропонуванні порятунку виключно у посмертному існуванні. Така позиція, як стверджує Джонс, сприяє придушенню індивідуального голосу та нівелюванню діалогічної взаємодії [6, с. 41]. Як аргумент дослідник наводить рядки з першого катрену: «*And my father sold me while yet my tongue, / Could scarcely cry weep weep weep weep*». Джонс інтерпретує нездатність ліричного героя артикулювати звук [s] – що призводить до заміни лексеми «weep» (мести) на «weep» (зірко плакати) – як символ нерозвиненості його здатності до

діалогічної ідентифікації [6, с. 41]. Отже, це мовне обмеження стає метафорою ширшої проблеми відсутності повноцінної комунікації та самовизначення.

Джеймс Ровіра (2010) звертається до останніх рядків вірша «*happy & warm, / ... if all do their duty, they need not fear harm*», зазначаючи, що головний герой демонструє «етичну свідомість» «*рiшучості та надії*», незважаючи на початковий відчай, спричинений обставинами. Персонаж, отримавши надію на майбутнє, зрештою приймає рішення виконувати свій «обов'язок», що парадоксально призводить до «невинно-етичної співучасті» із ситуацією, яка буквально загрожує його життю [10, с. 86].

Фільза Батул та Мухаммад Арфан Лодхі (2023), стверджують, що Блейк у вірші «*представляє відображення марксистських ідей через своє поєднання прекрасних віршів та виразів*» [1, с. 565]. Автори пояснюють, що згідно з марксистською ідеологією, капіталізм є основною причиною виникнення класових відмінностей, створюючи конфлікт між двома класами: буржуазією та пролетаріатом [1, с. 555]. Поет, за словами авторів, прагне «*викрити жорстокість суспільства та зробити людей обізнаними про страждання цих людей у той час*» [1, с. 565]. Блейк через вірш також критикує суспільні інститути, такі як церква та держава, за їхню роль у підтримці дитячої праці та відсутність до них співчуття. Ці інститути, на думку авторів, були упередженими та сприяли пануванню вищого класу [1, с. 564].

Акса Малік та ін. (2025) зазначають, що однією з найяскравіших особливостей є використання метафор для ілюстрації не лише фізичних, а й символічних страждань дитини. Наприклад, образ «чорних трун» (*coffins of black*) – символ труднощів. За словами авторів, ця фраза «*має на увазі молодих людей, що працюють у брудних, бідних місцях*», але також «*має глибокий, метафоричний сенс страждань, через які молодь переживає руйнування свого психологічного та духовного життя через експлуатацію*» [9, с. 93]. Дослідники додають, що використання «чорного» кольору «*живить конотації смерті, темряви і безнадії та говорить про всі людські деконструкції професії сажотруса*» [9, с. 93].

У межах когнітивної лінгвістики «*The Chimney Sweeper*» можна інтерпретувати як

вербалізацію глибинного досвіду дитячої вразливості, прагнення підтримки та ілюзорного прийняття в умовах соціальної нерівності. Цей досвід репрезентується через фрейми, концептуальні метафори та образні схеми, які відбивають базові моделі тілесного й культурного сприйняття, закорінені у свідомості мовця. Аналіз цих механізмів допомагає краще зрозуміти, як мова твору відтворює значення й емоційний вплив, викриваючи соціальну жорстокість епохи та водночас підкреслюючи силу й витривалість дитячого світосприйняття.

У вірші можна виокремити кілька ключових **фреймів**, які формують читацьке сприйняття трагічної долі дитячих персонажів.

Центральним і найбільш виразним у вірші є фрейм **«Дитяча праця та експлуатація»**. Він активується вже з початкових рядків, окреслюючи жорстоку реальність, у якій діти змушені виконувати небезпечну та принизливу роботу. Цей фрейм охоплює такі елементи, як аномально юний вік працівників (*When my mother died I was very young*), суворі та шкідливі умови праці, що пов'язані з брудом та сажею (*So your chimneys I sweep & in soot I sleep*), а також повну відсутність батьківського захисту, що проілюстровано у фразі *«my father sold me»*. Наслідки цієї експлуатації, хоча й не завжди прямо названі, імпліцитно присутні у свідомості читача через асоціації з каліцтвами, хворобами та передчасною смертю. На нашу думку, цей фрейм передає глибоке співчуття та обурення, оскільки він різко контрастує із загальноприйнятим уявленням про дитинство як період невинності, захищеності та безтурботного розвитку.

Іншим важливим є фрейм **«Релігійна розрада та хибна свідомість»**, який пов'язаний з обіцянками кращого життя після смерті та роллю релігії у формуванні світогляду пригноблених. Ця когнітивна структура розгортається через образ янгола, який звільняє дітей у видінні Тома (*an Angel who had a bright key, / And he opened the coffins & set them all free*), а також через ідею послуху та надії, виражену в рядку *«So if all do their duty they need not fear harm»*. Ця амбівалентна фраза може інтерпретуватися як вияв *«хибної свідомості»*, що спонукає дітей пасивно приймати свою долю в надії на посмертну винагороду, замість того, щоб боротися за реальні

зміни. Хоча прямо не згадана роль церкви як інституції, що підтримує таку розраду, вона імпліцитно наявна в цьому фреймі, підкреслюючи її участь у збереженні соціального status quo.

Третій значущий фрейм – **«Втрачена невинність та природа»** – слугує різким контрастом до жорстокої реальності дитячої праці, нагадуючи про природний стан невинності, свободи та гармонії, який був брутально відібраний у дітей. Тут природа постає ідеалом, що виявляється через яскраві образи зелених рівнин, річок та сонця у візіонерському сні Тома (*Then down a green plain, leaping, laughing, they run, / And wash in a river and shine in the Sun*). Цей світ є антиподом забруднених димарів, символізуючи чистоту проти бруду та необмежену свободу проти фізичного ув'язнення. Фрейм посилює трагедію втраченого дитинства та підкреслює ідеалізований світ, який мав би належати цим дітям за правом народження.

У вірші використано потужні **концептуальні метафори**, що поглиблюють розуміння страждань дітей та суспільної критики:

1. Експлуатація – це смерть. Яскраво виявляється у сні Тома Дейкра, де сажотруси лежать у *«чорних трунах»* (*coffins of black*). Хоча буквально це могли бути мішки, в яких діти спали, їхнє порівняння з трунами створює потужну метафору, де саме щоденне життя у димоходах, і відповідно, бруді є формою повільного згасання або постійного перебування на межі смерті.

2. Життя – це в'язниця. Димохід у вірші стає не лише символом могили, а й місцем ув'язнення, звідки рятує лише вища сила. Цей образ підкреслює безнадійність і відсутність свободи в їхньому існуванні, перетворюючи дитяче тіло на *«тіло-труну»*, що ув'язнює їхню душу.

3. Свобода – це чистота. Після того, як ангел звільняє дітей з *«чорних трун»*, вони *«біжать по зеленій рівнині, стрибаючи, сміючись»* і *«миються в річці та сяють на сонці»*. Тут чистота води та сяйво сонця метафорично пов'язані з духовним та фізичним звільненням. Забруднене сажею тіло сажотруса є метафорою його поневоленого, експлуатованого стану, тоді як очищення у воді символізує звільнення від бруду суспільної несправедливості та повернення до природної, невинної чистоти. Це потужна візі-

онерська метафора, яка контрастує з їхньою щоденною реальністю.

4. Батько – це продавець / Дитина – це товар. Слова із першого катрену (*my father sold me while yet my tongue / Could scarcely cry weep weep weep weep*) викривають дегуманізувальну реальність, де людське життя, особливо дитяче, стає об'єктом торгівлі. У такий спосіб підкреслено втрату людської гідності та перетворення дитини на економічний ресурс, що експлуатується без жодного морального вагання. Ця метафора гостро засуджує суспільство, що толерує аналогічні практики.

У поезії **образні схеми** відіграють ключову роль у створенні глибинного, інтуїтивного сенсу, що резонує з універсальним тілесним досвідом читача, даючи йому змогу емоційно та когнітивно взаємодіяти з текстом. У вірші «*The Chimney Sweeper*» виокремлюємо такі:

1. Схема «вмістилище» (container). Димохід виступає буквальним вмістилищем, де сажотруси виконують свою працю. Ця схема увиразнює контраст між життям всередині (бруд, темрява, праця) та життям поза ним (свобода, чистота, світло у сні), а також підкреслює фізичні й соціальні обмеження, в яких перебувають діти, що прагнуть виходу.

2. Схема «шлях» (path) виявлена водночас у буквальному та в метафоричному вимірі. У прямому значенні вона описує виснажливий щоденний рух сажотрусів вгору і вниз по димарях. У метафоричному сенсі ця схема структурує бачення визволення Тома Дейкра, де діти «*біжать по зеленій рівнині, стрибаючи, сміючись*» (*Then down a green plain, leaping, laughing, they run*). Такий образ уособлює прагнення до спасіння – перехід від страждань до радості, від бруду до чистоти, від стану, близького до смерті, до повноцінного життя. Водночас реальність життя дітей-сажотрусів постає як монотонне й безпросвітне прямування, що неминуче веде до передчасного кінця.

3. Схема «сила» (force) / «опір» (resistance) розкриває динаміку взаємодії між пригнобленими дітьми та зовнішніми силами, що їх експлуатують. У вірші домінантною є примусова сила, яка змушує дітей працювати; це сила батьківського продажу, суспільних умов та економічної несправедливості, якій діти не можуть активно протисто-

яти. Їхній опір простежуємо радше пасивно, через внутрішню стійкість та здатність до візіонерської розради, де відбувається символічне звільнення від «*трун*». Ця схема підкреслює дисбаланс влади та водночас вказує на внутрішню силу невинності, що вможливило виживання в нелюдських обставинах.

4. Схема «вертикальність» (verticality) відіграє важливу символічну роль, адже її відбито як у буквальному русі сажотрусів димходами вгору і вниз, так і на рівні глибших значень. Цей постійний, циклічний рух втілює безупинну, виснажливу працю, позбавлену перспективи змін. У метафоричному аспекті схема окреслює розрив між приниженим соціальним становищем дітей і омріяним піднесеним світом свободи та чистоти, зображеним у сні Тома. У цьому ж контексті з'являється образ янгола, який сходить згори, уособлюючи втручання вищої сили та надію на порятунок, що приходить із трансцендентного виміру.

Висновки. «*The Chimney Sweeper*» Вільяма Блейка зі збірки «*Songs of Innocence*» є багатоплановим твором, що привертає увагу дослідників своїм осудом дитячої праці та соціальної несправедливості. Різні науковці аналізували вірш з різних позицій: від суперечливості його морального судження (Гірш) та парадоксальної природи розради (Гілгем), до взаємодії тексту з візуальним оформленням (Лідер) та впливу мови на ідеологічну індоктринацію (Ларріссі). Історичні алюзії та соціальний контекст також були предметом вивчення (Гарднер, Томлінсон), поряд із критикою церковного дискурсу (Джонс), марксистськими інтерпретаціями (Батул, Лодхі) та трактуванням метафор (Малік та ін.).

У дослідженні поєднано традиційний літературознавчий огляд із когнітивно-лінгвістичним аналізом, що базується на фреймах, концептуальних метафорах та образних схемах. З когнітивної точки зору, вірш є вербалізацією глибокого досвіду дитячої вразливості та пошуку підтримки в умовах соціальної нерівності. Цей досвід передається через фрейми «*Дитяча праця та експлуатація*», що виявляє жорстоку реальність експлуатації дітей та відсутність батьківського захисту; «*Релігійна розрада та хибна свідомість*», що показує роль релігії у формуванні світогляду пригноблених та пасивне прийняття долі; «*Втрачена невинність та природа*», що

контрастує з реальністю, символізуючи втрачену свободу та гармонію.

Ці фрейми доповнюються концептуальними метафорами: «Експлуатація – це смерть» (образ «чорних трун»), «Життя – це в'язниця» (димохід як місце ув'язнення), «Свобода – це чистота» (звільнення та омивання в річці), та «Батько – це продавець / Дитина – це товар» (дегуманізація дитячого життя).

Крім того, вірш містить образні схеми: «вмістилище» для димоходу, «шлях» як бук-

вальний, так і метафоричний рух до спасіння, «сила» / «опір», що розкриває дисбаланс влади, та «вертикальність», оприявлену через рух у димарях і розрив між приниженим становищем та омріяним світом свободи.

Перспективи подальших розробок вбачаємо в поглибленому вивченні літературного доробку Вільяма Блейка, зокрема через порівняльне вивчення українських перекладів його творів у контексті зіставлення з оригінальними англійськими текстами.

Література:

1. Batool F., Lodhi M. A. Marxist Perspective in “The Chimney Sweeper” by William Blake. *Human Nature Journal of Social Sciences*. 2023. № 4 (1). P. 555-567. DOI: <https://doi.org/10.71016/hnjss/0vnptk61>
2. Blake W. The Chimney Sweeper. *Songs of Innocence: Copy Z. Object 21* [Illustration]. URL: <https://blakearchive.org/copy/s-inn.z?descId=s-inn.z.illbk.21>
3. Gardner S. Blake’s Innocence and Experience Retraced. New York: St. Martin’s, 1986. 212 p. URL: <https://archive.org/details/blakesinnocence0000gard>
4. Gillham D. G. Blake’s Contrary States. The ‘Songs of Innocence and of Experience’ as Dramatic Poems. Cambridge: Cambridge University Press, 1966. 260 p. URL: <https://archive.org/details/blakescontraryst0000unse>
5. Hirsch E. D. Jr. Innocence and Experience: An Introduction to Blake. New Haven and London: Yale University Press, 1964. 355 p. URL: <https://archive.org/details/innocenceexperie0000hirs>
6. Jones J. H. Blake on Language, Power, and Self-Annihilation. New York: Palgrave Macmillan, 2010. 235 p.
7. Larrissy E. William Blake. New York: Basil Blackwell, 1985. 166 p. URL: <https://archive.org/details/williamblake0000larr>
8. Leader Z. *Reading Blake’s Songs*. Boston, London, and Henley: Routledge & Kegan Paul, 1981. 259 p.
9. Malik A., Malik A., Waheed M. Exploring Marginalization and Social Injustice: A Critical Discourse Analysis of William Blake’s “The Chimney Sweeper”. *Review of Education, Administration and Law*. 2025. № 8 (1). P. 87-97. DOI: 10.47067/real.v8i1.408
10. Rovira J. Blake and Kierkegaard: Creation and Anxiety. London, New York: Continuum, 2010. 184 p.
11. The Complete Poetry & Prose of William Blake / ed. by D. V. Erdman. New York: Anchor Books, 1988. 1018 p.
12. Tomlinson A. Songs of Innocence and of Experience by William Blake. London: Macmillan Education, 1987. 88 p.

References:

1. Batool, F., & Lodhi, M. A. (2023). Marxist perspective in “The Chimney Sweeper” by William Blake. *Human Nature Journal of Social Sciences*, 4(1), 555–567. Retrieved from: <https://doi.org/10.71016/hnjss/0vnptk61>
2. Blake, W. (1789). *The Chimney Sweeper. Songs of Innocence: Copy Z. Object 21* [Illustration]. William Blake Archive. Retrieved from: <https://blakearchive.org/copy/s-inn.z?descId=s-inn.z.illbk.21>
3. Gardner, S. (1986). *Blake’s Innocence and Experience retraced*. New York: St. Martin’s Press. Retrieved from: <https://archive.org/details/blakesinnocence0000gard>
4. Gillham, D. G. (1966). *Blake’s contrary states: The “Songs of Innocence and of Experience” as dramatic poems*. Cambridge: Cambridge University Press. Retrieved from: <https://archive.org/details/blakescontraryst0000unse>
5. Hirsch, E. D., Jr. (1964). *Innocence and Experience: An introduction to Blake*. New Haven and London: Yale University Press. Retrieved from: <https://archive.org/details/innocenceexperie0000hirs>
6. Jones, J. H. (2010). *Blake on language, power, and self-annihilation*. New York: Palgrave Macmillan.
7. Larrissy, E. (1985). *William Blake*. New York: Basil Blackwell. Retrieved from: <https://archive.org/details/williamblake0000larr>
8. Leader, Z. (1981). *Reading Blake’s songs*. Boston, London, and Henley: Routledge & Kegan Paul.
9. Malik, A., Malik, A., & Waheed, M. (2025). Exploring marginalization and social injustice: A critical discourse analysis of William Blake’s “The Chimney Sweeper”. *Review of Education, Administration and Law*, 8(1), 87–97. Retrieved from: <https://doi.org/10.47067/real.v8i1.408>

10. Rovira, J. (2010). *Blake and Kierkegaard: Creation and anxiety*. London, New York: Continuum.
11. Erdman, D. V. (Ed.). (1988). *The complete poetry & prose of William Blake* (Rev. ed.). New York: Anchor Books.
12. Tomlinson, A. (1987). *Songs of innocence and of experience by William Blake*. London: Macmillan Education.

Стаття надійшла до редакції 11.08.2025

Стаття прийнята 02.09.2025

Статтю опубліковано 27.10.2025